

ACC. N:R M. 8399:1-7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av: J. A. Persson
Härad: Bara Adress: St. Gvatsbod. g. 13, Lund
Socken: Hayby Berättat av: min mor Hanna Hansson
Uppteckningsår: 1942 Född år 1837 i St. Mållberga

Den hloka i Vimminge eller
"Hloka - Petterskan."

Den kloka i Winninge, eller Kloke-Petterkan.

Det fanns på sin tid en klok gumma i Winninge som kallades för Kloke-Petterkan, vad hon annars hette det har jag glömt, hon dog visst i början på 1880-talet, hon hade först varit gift med en skraddare som hette Simon, sedan hon då blef enkla gifte hon sig med en som hette Pettersson, och den han var skollärare en tid i St. Målleberga, efter honom fick hon namnet Kloke-Petterkan.

Med Simon hade hon två döttrar Maria och Kristina, Maria hade äfvt hennes klakskap påstods det, hon bodde sedan i många år på Lemkarna, och annonserade ofta i tidningarne, f. d. Maria Pettersson från Winninge, och hade visst stor praktik där, men hon som hennes systor äro nu döda för många år sedan.

Strax hon börja att bli klok det var när hon tjena i Winninge och de min mor, hon tjena där på ett ställe som de kallade för "tvättesed", där hade de sådana egendomliga öknamn visst till alla gårdar där i Winninge, en gård kallades Galtasölan.

Så skulle där visst vara gille och så skulle de då dricka kaffe, och så hade hon sett kaffekoppa runt om på bordet.

Så säger hon till gästerna som satt rundt om bordet innan de hade börjat att dricka kaffe: tror ni inte att jag skulle kunna få alla kaffekopparne här står till att dansa ringdans på bordet, men då skrattade de bara åt henne, så gick hon bort och knackade på bordet, och så med det samma så dansade alla kaffekopparne rundt om på bordet.

Men då blevo de rädda för henne och trodde att hon stod i förbund med den onde, men då bara skrattade hon, så bara slog hon med handen i bordet, och så slanna de genast.

Detta var det första märkvärdiga hon gjorde, och då var hon efter vad jag hört rätt så ung, och det påstods vara sant, det var många som såg det också.

Sen hade hon en fästman som hette Nils Larsson, som sedan blef gift med en annan som hette Maria, och de voro sedan flyttade under Klägerup, denne Nils Larsson hade en gång varit hos henne en kväll sent där hon tjenade i Winnänge om det nu var på detta nu nämnda vel jag inte, men när han så skulle gå hem om natten så kunde han inte hitta hem, då

förkärat honom därför att hon visste honom vara otrogen.

Detta har nu Nils Lars enda själv berättat för min mor, och jag hörde det själv när jag var pojke.

Hon var då husvärdinnan hos en änkeman i Sunnarö som hette Jeppe Jansson, och kom ofta och helsa på min mor.

Hon sade att hon hade gått hela natten på vägen fram och åter utan att geta var hon befann sig, ända tills ett solen gick upp, förr kände han inte igen det ställe där han var. Det var visst vid den s.k. maglebjersbacken där trollen de hade sitt tillhåll också, efter vad hon sade.

Sedan så började folk att bli rädda för henne, ingen våga visst heller ha henne att tjena hos sig heller, och så gifte hon sig till sist med skräddaren Simon.

Så började hon att få kunder af alla slags människor, som kom långväga ifrån, för att söka henne för allt möjligt, så till sist så var hon känd öfver hela Skåne, ja öfven i Häfenhamn hade ^{de} sedan på henne och kommo hit för att söka henne, märkvärdigt nog att de visste om henne.

En gång så var två stycken träskemän som stod och tviska tillkafja så hade den ene blifvit af med sin glesjel en dag så säger han till den andre, vill du gå med på gäst vi då till den kloka i Winnings och frågar henne om hon vet vem som har tagit glesjelen, och så gick de då dit, men han fick det svaret hon igen i morgon, men då ensam så skall jag säga vem som har tagit den, och det gjorde han då, då sade hon den som var med er i gård han har tagit den, men dit ville jag inte säga ty då hade vi kommit i gräl och slagsmål står vi gick hem.

Var har han gjort af den då sade nu mannen, det får vi fråga honom hjälf åt svära han då, och så vägrade han inte fråga henne mera, och sen så gick han igen.

Sen en annan gång så kom där en och skulle försöka att drifva lite med henne, så tog han fram ett band och fråga henne vad där skulle vid ben som hade haft detta bandet om ett ben i natt, hon tog det och luktade på det och såg han sedan så skarpt i ögonen så han kunde inte uthärda blicken, sedan sade hon, den han behöfver torv och bränne för att bli bra.

Men kom nu inte hit mer och försök att drifva med mig, ty det skall ni inte ha gott af, och säg till dem också som skickat er hit att de passa sig också, annars går det dem galit, kom nu ihåg vad jag sagt er, nu kan ni gå.

Den personen han blef här rädd så han tyckte att benen kunde knappast bära honom när han kom ut om dörren och skulle gå. Barket han visade henne hade varit bantat om ett kakelugns ben om matten och det visste hon alltså var hon ju klok.

Men det luktade hon väl och anade, det luktade väl af tero, så det var ju inte svårt att säga för som som helst.

Jag får min del tror inte alls att han kunde någons ting. Men allmänheten trodde det, och det var ju bra för henne, ty det förtjena hon ju på, det var ju också de som trodde att hon stod i förbund med den onde, så att han hjälpte henne.

Det gäddas ju att hon kunde förutse vad som skulle hända, och vad och hade hänt innan någon annan visste det.

Och på det sättet så kunde de ju inte annat än tro på henne, ty det såg ju ut som om hon hade någon oförnuftlig makt.

Men jag tror det däremot inte att hon det hade, men allmänt på den tiden trodde det, och fler än de, men den tidens bönder var ju både okunniga och vidskepliga, men nu har ju folkhögskolorna arbetat bort sådant ur den yngre generationen.

Det kan ju vara möjligt att hon var född tankelösare eller sig själv ovetande kunde hypnotisera folk, det är nog möjligt.

Den som har studerat karaktärer en tid kan genom närens farm och munsvinklarnas lära ut karaktären hos folk, och detta slår sällan fel.

Men det var inte alltid hon var allvetande heller efter vad det sade, en gång så hade hon varit i Malmö och då hade hon tappat sin bäs talade min mor om, och då gick hon i Kommerbergs timmergård vid Drottningstorget och grät och sökte efter den.

Så kom där en och fråga henne vad hon grät för, eller vad hon gick där och sökte efter, då sade hon att hon hade tappat sin bäs så nu kunde hon inte köpa något.

Då frågade den var hon var ifrån, och vad hon hette, och när han så hörde namnet och att hon var ifrån Wininge så sade han, då känner man kanske den kloka i Wininge.

Fa de gör ja, ty det är jag, a se han då, då måste hon väl
vetat vad bårren har tatt vägen, annars är hon dåligt klok.

Jag är inte klokare jag än andra människor, men jag tackar
Guld för den klokskap jag har ändå, sova hon.

Och så söker de ut lite klokskap och så vet ni ändå ingen-
ting, inte ens var en bårren har tagit vägen, och så skrattade han
åt henne och gick ifrån henne, men hon fortsatte att söka.

Men det påstods att när någon kom och skulle söka henne
så gick hon in i ett annat rum en stund och där råkade hon
den onde och han sade henne vad hon skulle säga dem.

Hon skulle ha färskrifvit sin själ till honom heta det.

När så hennes tid var ute och hon låg på sin sötäng så
låg där en svart lurvig hund under sängen med brinnande
ögon, och väntade på hennes själ sade det, och det var den onde.

Detta har en fru Nilsson här i Lund talat om ty hon tjänade hos
hennes vid det tillfället, hunden försökte de att köra ut men det gick
inte, han bara murrade och vickade ett eldrött gap, så måste de då skj-
ta öfver sängen innan hon dog, men så fort hon dog var hunden borta.